

Szakértő munkatársunk írása
Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft.

A KLÍMAVÁLTOZÁS ÁLLAT- TENYÉSZTÉSI VONATKOZÁSAI III.

NEMZETKÖZI KLÍMAVÉDELMI INTÉZKEDÉSEK (FOLYTATÁS)

Az EU jelenlegi zöldpolitikája

Az Európai Parlament 2019. novemberi állásfoglalásában megállapította, hogy **Európában „éghajlati és környezeti vészhelyzet” áll fenn**, és ezért azt várja el a Bizottságtól, hogy minden javaslatát a már említett 1,5 °C-os globális kibocsátáscsökkentési célhoz igazítsa. Mindezekre reagálva tette közzé **„Az európai zöld megállapodás” (European Green Deal)** című közleményét az új, Ursula von der Leyen elnökölte Bizottság csaknem két héttel az 2019. december 1-jei hivatalba lépését követően. E gyorsaság azért volt kulcsfontosságú, mert az azt megalapozó cél megtárgyalására az európai állam- és kormányfők, azaz az Európai Tanács mindössze egy nappal a megállapodás december 11-i közététele után ült össze. A bizottsági javaslatcsomag a Párizsi Megállapodásban foglaltak megvalósítása érdekében fogalmaz meg célkitűzéseket az EU szintjén: a Közösségnek globális vezető szerepet kell vállalnia a klímavédelem terén azért, hogy gazdaságát 2050-re klímasemlegessé teszi, és növekedését a körforgásos gazdaságra való átállással az erőforrások felhasználásától függetleníti. (Lásd az 1. ábrát.) Mint említettük, az Európai Tanács

szintjén is megszületett a megegyezés a 2050-es klímasemlegességi célról; az állam- és kormányfők emellett az európai zöld megállapodást is „nyugtázták”, és felkérték az EU Tanácsát az ezzel kapcsolatos további munkára.

1. ábra Az európai zöld megállapodásban rögzített fő célkitűzések

A megállapodásban foglalt menetrend szerint a Bizottság 2020 márciusában terjesztette elő az **európai klímarendeletről vonatkozó javaslatát**, továbbá kidolgozta a **biológiai sokféleség helyreállítására irányuló stratégiát**, a **tisztább és versenyképesebb Európát szolgáló, körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési tervet**, valamint **„A termelőtől a fogyasztóig” (Farm to Fork) elnevezésű stratégiát** (a továbbiakban F2F-stratégia).

Tekintettel a 2050-es klímasemlegességi cél 2019. decemberi elfogadására, a Bizottság egy új javaslatot dolgozott ki az EU középtávú (2030-ra elérendő) ÜHG-kibocsátáscsökkentési céljára vonatkozóan. A korábbi klímacél módosításának tervét 2020 szeptemberében tették közzé, melyet hosszas tárgyalások után végül az Európai Tanács 2020 decemberében hagyott jóvá. A vállalásnak megfelelően **az EU-nak ÜHG-kibocsátását az 1990-es szinthez képest 2030-ig legalább nettó 55%-kal kell csökkentenie** a korábbi bruttó 40% helyett. Ezt az értéket a tagállamoknak közösen kell elérniük, így az egyes országok kibocsátáscsökkentése egymástól eltérhet.

- Az EU klímasemlegességének megvalósítására a 2021. július 29-én hatályba lépett **új klímarendelet** biztosít keretet. Kötelező erejű célértékként tűzi ki az ÜHG-kibocsátás már említett, legalább nettó 55%-os csökkentését, és ennek elérése érdekében bevezeti azt a korlátozást, hogy a nettó elnyelés

legfeljebb 225 millió tonna CO₂-egyenérték lehet. Egyben megszabja azt is, hogy az **ÜHG-ok EU-n belüli kibocsátását és eltávolítását legkésőbb 2050-ig egyensúlyba kell hozni** (nulla nettó szintre csökkentve ezáltal a kibocsátásokat), ezt követően pedig negatív kibocsátást kell elérni.

- A Bizottság **körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terve** különféle kezdeményezéseket tartalmaz egy fenntartható termékpolitikai keret létrehozására. A körforgásos gazdaság egy iparágakon és termékláncon átívelő modell, amelyben „a ma termékei a jövő alapanyagai”. Három pilléren épül: a termékek és anyagok használatban tartása, hulladékgazdálkodás, illetve a természetes rendszerek regenerálása. Célja, hogy a termékek egyszeri fogyasztására épülő gazdasággal ellentétben olyan jó minőségű, biztonságos, újrafelhasználható, korszerűsíthető, javítható termékek kerüljenek előállításra, amelyek az életciklusuk végén újrafeldolgozhatók (körforgás). Többet jelent azonban a termékek pusztán újrahaznosításánál, mivel céljai között szerepel a hulladékképződés megelőzése/csökkentése (zero waste) is. Számos termék (például elektronikai és informatikai eszközök, akkumulátorok, járművek, csomagolóanyagok, műanyagok stb.) értékláncának tekintetében átállási stratégiát kell kidolgozni.

- A **Biodiverzitás 2030 stratégia** (a F2F-stratégiával együtt) a természet megőrzését és helyreállítását, a mezőgazdaságból származó környezetterhelés csökkentését, az ökoszisztémák pusztulásának megállítását, valamint az ökológiai és más alacsony inputigényű gazdálkodási módok arányának emelését szolgálja. Számos intézkedési tervet tartalmaz (például uniós szinten a védett területek arányának 30%-ra, a fokozottan védett területek 10%-ra emelése, 2030-ig 3 milliárd fa ültetése), melyek azt hivatottak elérni, hogy 2030-ra meginduljon a biológiai sokféleség helyreállása.

- Az európai zöld megállapodás sarokköve a Bizottság által 2020. május 20-án benyújtott, ám előzetes hatástanulmányok nélkül született **F2F-stratégia**. Ennek célja többek között a fenntartható élelmiszer-termelés, -feldolgozás és -fogyasztás ösztönzése; az élelmezésbiztonság megteremtése; az élelmiszer-veszteségek és -pazarlás csökkentése; a környezet védelme (2030-ra a kémiai növényvédőszer használatának csökkentése 50, a műtrágyáké 20%-kal, a talajba juttatott tápanyaginputok veszteségének, illetve az antimikrobiális szerek használatának mérséklése legalább 50%-kal stb.); a biológiai sokféleség megőrzése; a mezőgazdasági termelők és halászok értékláncban betöltött pozíciójának biztosítása; valamint az ökológiai gazdálkodás előmozdítása (a jelenlegi 8%-ról 2030-ra a mezőgazdasági területek legalább 25%-ára kiterjesztve).

2025-re elérendő célként fogalmazza meg a gyors széles sávú internethez való hozzáférést minden mezőgazdasági termelő és vidéki terület számára, lehetővé téve ezáltal a precíziós gazdálkodást, valamint a mesterséges intelligencia és a műholdas technológia adta lehetőségek kiaknázását.

A fenntartható élelmiszerrendszerekre való átállás felgyorsításában **a kutatás és az innováció kap**

prioritást, az ehhez kapcsolódó projektekre az EU fő kutatás- és innovációfinanszírozási programja, **a Horizont Európa keretében 10 milliárd eurót szánnak 2021 és 2027 között**. A F2F-stratégia értelmében „kulcsfontosságú kutatási terület lesz a mikrobiom, az óceánokból származó élelmiszerek, a városi élelmiszerrendszerek, valamint az alternatív fehérjék, például a növényi, mikrobiális, tengeri és rovaralapú fehérjék, illetve húspótlók elérhetőségének és forrásának növelése”.

A **stratégia több intézkedése is az állattenyésztésre fókuszál**, egyebek mellett a következőkre törekedve: a fenntartható és innovatív takarmány-adalékanyagok forgalomba hozatalának megkönnyítése; az antibiotikumok állattartásban alkalmazott jelenlegi mennyiségének 2030-ig a felére csökkentése; a környezetterhelés szempontjából kritikus takarmány-alapanyagoktól (például a szójától) való függőség csökkentése a Közösség területén termesztett növényi fehérjék vagy egyéb olyan alternatívák előtérbe helyezése révén, mint a rovarok, a tengeri takarmánykészletek (például algák) vagy a biogazdaságból származó melléktermékek (például halhulladékok); az állatjóllét javítása; valamint a környezetszennyezést csökkentő és a tiszta energiával kapcsolatos kezdeményezések, gazdálkodási gyakorlatok pozitív megkülönböztetése a közösségi agrárpolitikai (KAP-) kifizetések vagy más köz-, illetve magánkezdeményezések révén.

Közzétételét követően a stratégiát számos kritika érte, és több pontja is a gazdák tiltakozását váltotta ki EU-szerte. Európai parlamenti elfogadása után az európai élelmiszerlánc főbb szereplői 2021. október 20-án közös nyilatkozatban kérték a Bizottságot konkrét javaslatok megfogalmazására például a kibocsátásáthelyezés hatásainak és a fogyasztói árak tárgyában. Egyes kutatók és szakértők szerint a **F2F-stratégiában foglalt célok megvalósítása olyan súlyos következményekkel járhat**, mint az uniós élelmiszer-termelés csökkenése, a kereskedelmi mérleg romlása (import bővülése, export visszaesése), csaknem minden mezőgazdasági ágazatban a gazdák jövedelmének mérséklődése vagy a fogyasztói árak erőteljes emelkedése. A változások negatív hatásai elsősorban a kis- és középvállalkozásokat sújtják majd, mivel azok a nagyvállalatokhoz

képeket csak kevésbé tudnak a zöldítés érdekében technológiai fejlesztéseket végezni és forrásokatallokálni, ami rontja piaci versenyhelyzetüket. Továbbá az EU-s élelmiszer-termelés és az azzal járó ÜHG-kibocsátások harmadik országokba való áthelyezésével az élelmiszerek karbonlábnyoma sem változik. Az előbbieken túl sokak számára az is ellentmondásosnak tűnhet, hogy a F2F-stratégiában az alkalmazott modern biotechnológia és a genetikailag módosított szervezeteket (GMO-kat) kizáró ökológiai gazdálkodás támogatása egyaránt szerepel.

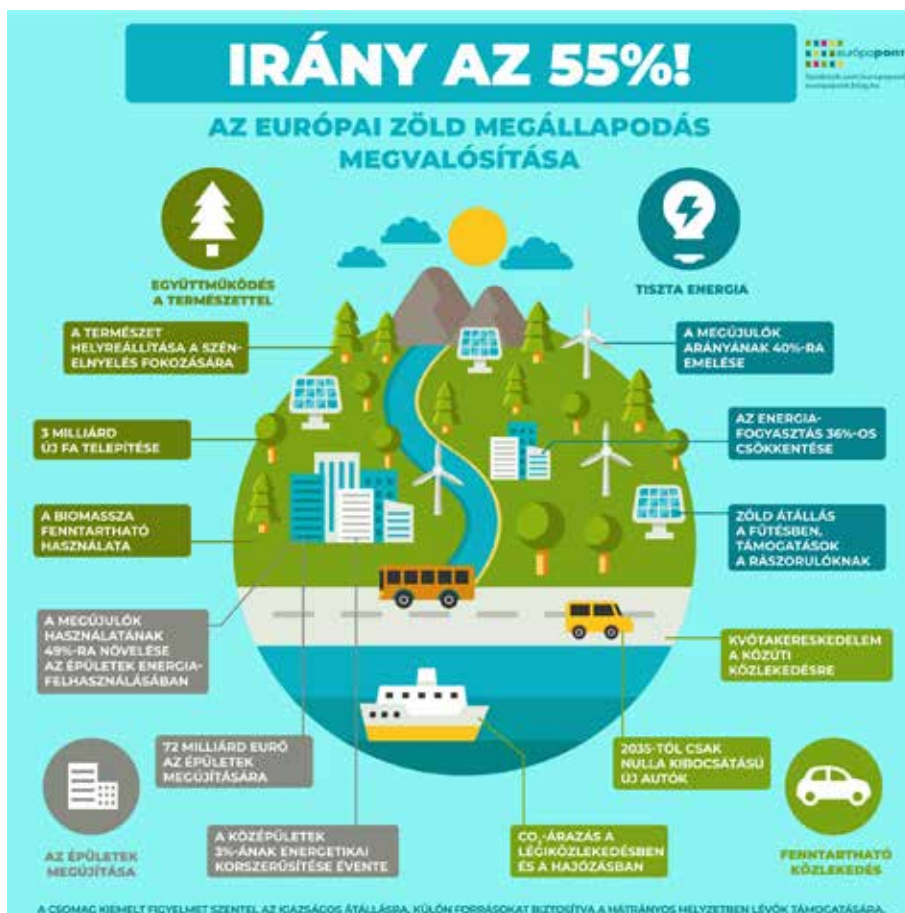
A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara által 2021 októberében kiadott állásfoglalás szerint, miközben a F2F-stratégia szigorú elvárásokat fogalmaz meg az EU-ban gazdálkodók számára, a szabadkereskedelmi egyezmények következtében az uniós piacokra harmadik országokból érkező termékek még a jelenlegi, kevésbé szigorú környezetvédelmi és minőségi szabályozásoknak sem mindig felelnek meg.

Európa-szerte sok gazda tiltakozik/tiltakozott az EU-s környezet- és éghajlatpolitika, valamint

a F2F-stratégia elvárásai és az azokat teljesíteni kívánó kormányok intézkedései ellen. A holland gazdák többször is utcára vonultak 2020-2022 során a mezőgazdasági ágazatok méretének csökkentését célzó és a műtrágyahasználatot korlátozó kormányzati intézkedések miatt, de zajlottak tüntetések Németországban, Olaszországban és Lengyelországban is.

A Bizottság 2021. július 14-én fogadta el az **„Irány az 55%!” (Fit for 55)** elnevezésű intézkedéscsomagot, amely meghatározza, hogy milyen vállalatok szükségesek a 2030-ra kitűzött nettó ÜHG-kibocsátási cél (az 1990-es szinthez képest legalább 55%-os csökkentés) eléréséhez, illetve miként változik az egyes tagállamoktól elvárt kibocsátáscsökkenés. (Lásd a 2. ábrát.) Az orosz-ukrán háború és az annak következtében kialakult energiaválság miatt az EU ezeken túl még az energiatartalom mérséklésére is fókuszál: döntés született arról, hogy a Közösség 2030 előtt függetlenedik az orosz fosszilis energiahordozóktól. Az intézkedéscsomag főbb elemei parázs vitát szítottak az európai parlamenti képviselők körében, az Európai Parlament és a Tanács között hónapokig folyt az egyeztetés az új szabályozásról.

2. ábra Az „Irány az 55%!” intézkedéscsomag fontos elemei

Forrás: https://europapont.blog.hu/2021/08/06/fitfor55_zold_atallas

Az EU ÜHG-kibocsátásának több mint 75%-a az energiatermeléshez és -felhasználáshoz köthető. Ezért a tagországok célkitűzései között szerepel az is, hogy a „megújuló energia irányelv” átdolgozása révén az **EU energiaszerkezetében 2030-ra 40%-ra emeljék a megújuló energiaforrások arányát**, ami egyúttal segít diverzifikálni az energiaellátást és csökkenteni a fosszilis tüzelőanyagok változékony piacaitól való függést. A magas ÜHG-kibocsátás mellett előállítható termékek (például az áram, műtrágya, vas stb.) importja esetén a Bizottság **„karbonvám” bevezetését** szorgalmazza a kibocsátásáthelyezések megakadályozása érdekében. Az „Irány az 55%!” intézkedéscsomag egyik sarokköve az ETS reformja, amelynek keretében az eddigi karbonkvóták jelentős mértékű csökkentését, az ingyenes kibocsátási egységek 2032-ig való fokozatos megszüntetését, valamint az **ETS II felállítását és abba a közlekedés, illetve az épületek bevonását tervezik** (2029 után a lakosságiakat is!). A legrászorultabb (karbonintenzív iparágaktól fokozottan függő) régiók, ágazatok, háztartások és mikrovállalkozások zöldgazdaságra való átállását a méltányos átállási mechanizmus keretében nyújtott célzott támogatások segítik majd elő (az ezt szolgáló Szociális Klímaalap

2025 és 2032 közötti időszakra előirányzott nagysága 72,2 milliárd euró).

A Bizottság javaslatára 2022 novemberében az Európai Parlament és a Tanács 2030-ra uniós szintű célkitűzésként 310 millió tonna CO₂-egyenértéknek megfelelő nettó elnyelést irányzott elő a földhasználat, földhasználat-változtatás és erdőgazdálkodás (land use, land-use change and forestry, LULUCF) ágazatban. Az 55%-os nettó ÜHG-kibocsátási cél elérésének bizonytalansága miatt azonban továbbra is érvényben van az az új klímarendelemben szereplő, már említett korlátozás, miszerint a LULUCF általi nettó ÜHG-elnyelés legfeljebb 225 millió tonna CO₂-egyenérték lehet. (Ennek megfelelően a 2030-as 55%-os célt nem lehet pusztán ÜHG-kivonással elérni kibocsátáscsökkentés helyett.)

Az „Irány az 55%!” intézkedéscsomaggal kapcsolatos tárgyalások 2022 végén lezárultak. A Bizottság ezért a lehető leghamarabb aktualizálja a tagállamok nemzeti hozzájárulásait, vagyis azt, hogy azok milyen mértékben támogassák a nettó 55%-os kibocsátáscsökkentés megvalósítását 2030-ig.

Miből finanszírozható a zöldítés?

Az európai zöld megállapodás **beruházási pillére a Fenntartható Európa beruházási terv**, amely a következő 10 év során legalább 1 billió (!) eurót mozgósít fenntartható magán- és közberuházásokra. Finanszírozásának **fő forrása az EU 2021 és 2027 közötti költségvetése**, ebből összesen 464 milliárd eurót irányoztak elő éghajlatpolitikai és 39 milliárd eurót környezetvédelmi kiadásokra. A **méltányos átállási mechanizmus** (lásd a következő bekezdéseket) 2021–2027 között 100 milliárd euró összegű beruházást ösztönöz, ami 10 évre vetítve 143 milliárd eurót biztosít az uniós költségvetésből, a tagállamok általi társfinanszírozásból, valamint az InvestEU és az Európai Beruházási Bank hozzájárulásából. Az **Innovációs Alap** és a **Modernizációs Alap** keretében legalább 25 milliárd euró áll rendelkezésre a klímasemlegesség eléréséhez, az **InvestEU program** pedig 2021 és 2027 között 195 milliárd euró (a 2021–2030-as időszakra vetítve 279 milliárd euró) összegben mozgósít éghajlatpolitikai és környezetvédelmi beruházásokat uniós költségvetési garanciavállalások révén. (A két alap az ETS kibocsátási egységeinek árverés útján történő értékesítéséből származó bevételekből finanszíroz, nem része az uniós költségvetésnek.)

A méltányos átállást támogató mechanizmus az átállásból fakadó kihívásoknak leginkább kitétt (például a nagy karbonintenzitású iparágakat, a szén, lignit, tőzeg és olajpala kitermelését, felhasználását megszüntető) régiók, területek támogatására összpontosít. Három pillérből áll: 1. a *Méltányos Átállást Támogató Alap* (30–50 milliárd euró) elsősorban a vissza nem térítendő támogatásokra; 2. az *InvestEU-hoz tartozó célzott finanszírozási program* (45 milliárd euró) a magánberuházások bevonására; 3. az *Európai Beruházási Bank által biztosított közszektor-hitelezési eszköz* (25–30 milliárd euró) a közfinanszírozás támogatására.

A Bizottság 2020. május 7-én jóváhagyta a méltányos átállási mechanizmuson keresztül támogatást kérő 18 tagállam (többek között Magyarország) kérelmét.

A Covid19-válság utáni helyreállítás támogatására létrehozott ún. Európai Unió Helyreállítási Eszköz, vagy más néven Következő Generáció EU program (Next Generation EU, NGEU) is hozzájárul a zöldítési célkitűzések megvalósításához. A NGEU költségvetése 2020. évi árakon 806,9 milliárd euró. Forrásainak legnagyobb része (723,8 milliárd euró) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközön keresztül hasznosul, amely

vissza nem térítendő támogatások és hitelek révén segít különféle, például klímasemleges vagy a digitális átállást szolgáló, illetve a vidéki térségeket fejlesztő állami beruházásokat. 83,1 milliárd euróval pedig az uniós költségvetés által finanszírozott egyéb programokhoz járul hozzá. A NGEU kiadásainak finanszírozásához a Bizottság uniós kötvénykibocsátással von be forrásokat.

A 2021 és 2027 közötti közösségi agrárpolitika főbb jellemzői

Az európai zöld megállapodás, valamint az ehhez kötődő F2F- és biodiverzitási stratégiák célkitűzéseinek megvalósításához több uniós politikát, köztük a Közös Agrárpolitikát (KAP-ot) is újra kellett gondolni. A 2021-2027-es agrárpolitikára vonatkozó jogalkotási eljárás késedelme miatt kétéves (2021-2022) átmenetet vezettek be, amikor a tagállamok a régi szabályok mellett, de már az új költségvetési forrásokból gazdálkodhattak. A jogszabálycsomag hivatalos elfogadására végül 2021. december 2-án került sor. Az új KAP kilenc specifikus (három gazdasági fenntarthatósági, három zöld fenntarthatósági és három társadalmi-vidéki fenntarthatósági), valamint egy horizontális, átfogó célkitűzést határoz meg, melyek közül három közvetlenül kapcsolatos a környezetvédelemmel és az éghajlatváltozással:

1. méltányos jövedelem biztosítása a mezőgazdasági termelők számára;
2. a piacorientáltság fokozása és a versenyképesség növelése például kutatás-, technológia- és digitalizációfejlesztés, illetve -terjesztés révén;
3. a mezőgazdasági termelők értékláncon belüli helyzetének javítása;

4. hozzájárulás az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint a fenntartható energia hasznosításának terjesztéséhez;
5. a fenntartható fejlődés és a természeti erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás támogatása;
6. élőhelyek, tájak és a biológiai sokféleség védelme, megőrzése, továbbá az ökoszisztéma-szolgáltatások gyarapítása;
7. a generációs megújulás támogatása;
8. a vidéki térségek gazdaságának élénkítése a foglalkoztatás, növekedés, társadalmi befogadás és a helyi fejlesztések előmozdításával;
9. a mezőgazdaság élelmiszerekkel és egészséggel kapcsolatos társadalmi igényekre adott válaszában javítása többek között biztonságos, tápláló élelmiszerek fenntartható termelése, az élelmiszer-pazarlás csökkentése és az állatjóllét biztosítása révén;
10. agrárismeretek bővítése, tudásátadás, innováció és digitalizáció.

Az új agrárpolitikai program a korábbiaknál hatékonyabb módszerre épül: minden tagállamnak egy olyan, az EU-s célokkal összhangban álló KAP stratégiai tervet kellett készítenie, amelyben maga választhatta meg a célok elérésére általa bevezetendő, KAP I. és II. pillér alá tartozó intézkedéseket, ám az eszközök és a költségvetés tekintetében figyelembe kellett vennie a támogatásra kiszabott keretet. A KAP-jogszabálycsomag 2021. decemberi elfogadását követően az uniós társjogalkotók a tagállamok stratégiai terveinek beadására vonatkozó határidőt 2022. január 1-jében állapították meg. A tervek benyújtását követően a Bizottság 2022. május 25-éig elküldte észrevételeit a tagállamoknak, majd megindult a Bizottság és a nemzeti hatóságok közötti párbeszéd a vitás kérdések rendezésére. Később azonban – tekintettel a 2022 februárjában kirobbant orosz-ukrán háború okozta nyersanyag- és energiaválságra – a Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy mérlegeljék stratégiai tervük felülvizsgálatát az agrárium rezilienciájának erősítése, a megújulóenergia-termelés fokozása és a szintetikus műtrágyáktól való függőség csökkentése érdekében. A 28 felülvizsgált stratégiai terv (Belgium esetében kettő) jóváhagyása 2022 végére történt meg, így az új KAP 2023. január 1-jén léphetett életbe. (Magyarország 2022 novemberében elfogadott KAP stratégiai tervéről egy későbbi részben olvashatnak részletesen.)

Az EU teljes költségvetéséből 2021 és 2027 között már csak 31%-ot kitevő KAP keretében 2021. január 1-jétől 2027. december 31-éig (folyó árakon) összesen 386,6 milliárd euró áll a kedvezményezettek rendelkezésére (ezen belül 2023 és 2027 között 264 milliárd euró). Az I. pillér (közvetlen kifizetések és agrárpiaci intézkedések), tehát az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap előirányzata 291,1 milliárd euró, amelyből körülbelül 270 milliárd euró a jövedelemtámogatási rendszerek forrásaként, a fennmaradó összeg pedig a mezőgazdasági piacok támogatására szolgál.

A II. pillér (vidékfejlesztési intézkedések), azaz az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap teljes támogatási keretösszege 95,5 milliárd euró; ebből 8,1 milliárd euró a NGEU kiegészítő forrása, amellyel az európai zöld megállapodás és a digitális átállás céljainak megvalósítását segítő strukturális változások finanszírozhatók a vidéki térségekben. A pillérek közötti átcsoportosítás mértéke 25%-ra emelkedett. Mint már említettük, kétéves átmeneti időszak után az új KAP 2023. január 1-je és 2027. december 31-e között alkalmazandó teljeskörűen. Ebben az időszakban az EU mezőgazdasági termelői 264 milliárd eurónyi uniós támogatásban részesülhetnek. A társfinanszírozással és a kiegészítő nemzeti finanszírozással együtt a termelők és a vidéki közösségek támogatásának teljes költségvetése így 307 milliárd euró. A KAP körébe tartozó, de a stratégiai terveken kívül eső egyéb programok további 6 milliárd eurónyi uniós forrást jelentenek.

Az új KAP-ban a korábbiakhoz képest átalakult a területalapú támogatások rendszere, és hangsúlyosabbá vált a zöldítés, valamint a fenntarthatóság. A tagállamok 2023 és 2027 között közel 98 milliárd eurót, a termelők és a vidéki közösségek számára rendelkezésre álló 307 milliárd eurós teljes költségvetés 32%-át fogják különféle éghajlatváltozással, környezetvédelemmel, biológiai sokféleséggel és állatjólléttel kapcsolatos intézkedésekre fordítani a KAP stratégiai tervek alapján. Ezek között egyebek mellett az ÜHG-kibocsátás csökkentése és a CO₂-tárolás elősegítése is szerepel. A közvetlen kifizetésekre rendelkezésre álló keret 25%-a klíma- és környezetbarát gazdálkodási gyakorlatokat, megközelítéseket ösztönző agroökológiai programok végrehajtását segíti. A KAP közvetlen kifizetései 2022 után is biztonsági hálóként szolgálnak a gazdálkodók számára. A Bizottság 2022. december 14-i közleménye szerint 2023 és 2027 között évente közel 20 milliárd eurónyi alapjövedelem-támogatást osztanak majd ki az arra jogosult gazdálkodók között, ám ez bizonyos GAEC-előírásokhoz kötött. (A GAEC [good agricultural and environmental condition – jó mezőgazdasági és környezeti állapot] akroníma a talaj- és környezetmegőrzés minimálisan biztosítandó szintjére utal.) Az I. pillér előirányzatának 10,6%-át az újraelosztási (redisztribúciós) jövedelemtámogatás képezi, amelyben 25 tagállam kis- és közepes méretű gazdaságai részesülnek. Termeléstől függő jövedelemtámogatást nemcsak a fehérjenövényeket/hüvelyeseket termesztők igényelhetnek (ennek

mértéke esetükben 25%-kal emelkedik 2022-höz képest, hogy ezáltal bizonyos N-tartalmú műtrágyák importja és felhasználása csökkenjen), hanem 17 egyéb, nehézségekkel küzdő ágazat gazdálkodói is.

Az új KAP keretében az EU tehát komoly lépéseket tesz a zöld és fenntartható európai mezőgazdasági rendszer megvalósítása érdekében. Ezt az elérendő környezeti célok fókuszba helyezésével és rugalmas megközelítésével, a korábbiaknál szigorúbb GAEC-normákkal, valamint a gazdálkodók önkéntes környezetvédelmi vállalásainak ösztönzésével kívánja

elérni ökosémák és a vidékfejlesztési politika révén. A közvetlen zöldkifizetések olyan kötelező jellegű intézkedéseket foganatosítanak (állandó gyepterületek fenntartása, ökológiai művelés alá vont területek növelése, a termesztett növények sokféleségének megőrzése stb.), amelyek a környezet védelmére vagy az éghajlatváltozás okozta szélsőséges időjárási jelenségek hatásainak mérséklésére irányulnak. A II. pillér által támogatott mezőgazdasági tevékenységek, beruházások pedig az éghajlatváltozással szembeni fellépéshez és a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodáshoz járulnak hozzá.

Mint már említettük, az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) 2022 novemberében tartotta 27. Éghajlatváltozási Konferenciáját. Az EU képviselői a tárgyalások során kifejtették, **a Közösség célja az orosz-ukrán háború miatt kialakult helyzet ellenére is változatlan: klímasemlegesség elérése 2050-re.** Ugyanakkor át kell gondolni a dekarbonizációs stratégiát, és az élelmiszer-ellátás biztonsága érdekében olyan erőforrásokra kell támaszkodni, amelyek elősegítik a zöldítést. Az uniós álláspont szerint a Párizsi Megállapodásban vállalt klímacél eléréséhez (a globális átlaghőmérséklet emelkedése maximum 1,5 °C-os legyen az iparosodás előtti átlaghőmérséklethez viszonyítva) nem elégségesek az eddigi nemzeti vállalások, azok kollektív emelésére van szükség. Az éghajlatváltozás elleni globális küzdelem nemzetközi közfinanszírozásához legnagyobb mérték-

ben az EU tagállamai járulnak hozzá, melyek 2013 óta több mint kétszeresére emelték a fejlődő országok támogatására szánt előirányzatuk összegét. A Tanács ezért a többi „adományozót” is az eddigi erőfeszítéseik fokozására szólította fel, remélve, hogy ezzel a lehető leghamarabb teljesül majd az a közös kötelezettségvállalásuk, miszerint 2025-ig évi 100 milliárd dollárt mozgósítanak a fejlődő országok számára az éghajlatváltozás hatásainak kezelésére. 2021-ben az EU 23,04 milliárd eurót különített el a célra. A Közösség emellett azt a cselekvési tervet is támogatja, amelyet *António Guterres*, az ENSZ főtitkára indított annak érdekében, hogy öt éven belül minden ország rendelkezzen szélsőséges időjárási és éghajlati katasztrófákkal szemben védelmet nyújtó, korai előre jelző rendszerrel.

